No. 29. 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS-BLAD.

Zondag en Maandag 3 en 4 Februarij.

(Vervolg van de Publicatie van ons vorig No.)

f.) » Inmiddels blaze men, bij verpozing, tabaksrook in het fondament, hetzij door eene gewone pijp, met eene op den kop aangevoegde afgepunte messenschede, of door eene pijp of messenschede alleen, of wel door eene daartoe vervaardigde tabaks-klysteerpijp, nadat men alvorens den endeldarm, indien deze met drekstof gevuld mogt zijn, met den vinger en lepelsteel op spatel, behoorlijk en voorzigtig geledigd, of wel daartoe een klysteer van water, olij en zout, of van een aftreksel van tabak gezet hebbe;"

g.) » De warmte in het ligchaam des Drenkelings weder opgewekt en de polslag hersteld zijnde, en niet eerder, kan men eene aderlating in het werk stellen, welke niet op eenmaal ruim behoort te zijn, maar liever indien het noodig is, weder herhaald dient te worden; de verschijnselen, die de aderlating noodzakelijk maken, zijn groote volbloedigheid en opzetting der vaten van het hoofd, slaapzucht, of benaauwdheid;"

h.) » Wanneer men eenige beweging in de keel of bewijs van slikking bespeurt, doch niet eerder, kan men ook een weinig brandewijn of jenever in den mond gieten, zoo ook bij eenig bewijs van ademhaling, de vlugge geest van *Ammoniac-zout*, of eenig ander prikkelend middel, onder de neus gehouden worden, of wel eenige droppels van dezelve in eene pijpekop of messenschede gedaan door de neusgaten, ingeblazen, of met eene schrijfveder door den mond in de keel gebragt worden, tot prikkeling. Zoo de lijder alsdan eenig vocht na zich neemt, zoo kan men hem alle *tien* minuten één lepel vol toedienen van een mengsel, bestaande uit zes of acht greinen Braakwijnsteen (*Tartarus ematicus*), in een klein bierglas vol schoon water opgelost, en zoodra walging volgt, een aftreksel van Roomsche camillebloemen, bij herhaling, tot dat hij braakt;"

i) » Men moet met het aanwenden dezer middelen niet te schielijk ophouden, alzoo men voorbeelden heeft, dat het bewijs van leven somwijlen niet dan in drie uren tijds bespeurd werd;"

k.) » Wanneer alle moeite tot hiertoe vruchteloos zijn mogt, plaatse men den Drenkeling in een gewarmd bed, [illegible] ven met de natuurlijke warmte van een naakt bijleggend persoon, of eenige warme doch niet zeer heet gevulde waterkannen, in wollen lappen gewonden, of iets dergelijks; wel zorg dragende, dat men, door te veel deksel, de neus en mond niet bedekke, vooraf echter, zoo eene lating gedaan ware, zij men bedacht, om het laatgat wel te bezorgen;"

l.) » Verdere redmiddelen, meestal op dieren, in enkele gevallen op menschen, beproefd, en aan kundige en ervare redders niet onbekend, heeft de Maatschappij niet raadzaam geoordeeld bij deze Bekendmaking te voegen, opdat dezelve in onbedrevene handen, niet tot nadeel van ongelukkige *Drenkelingen* zouden strekken."

» Voor het overige verzoeken de *Bestuurders dezer Maatschappij*, dat, indien iemand, eenen *Drenkeling* gered hebbende, mogt goedvinden geene premie te vorderen, zij echter van al het voorgevallene tot de redding betrekkelijk mogen onderrigt worden, om daarvan gebruik in hunne *Gedenkschriften* te maken."

» Insgelijks wordt een ieder die eenen verstikten, verhangenen, of anderzins schijnbaren dooden, bij het leven gebragt heeft, verzocht, hen daarvan een omstandig berigt mede te deelen, ten einde men door herhaalde proeven, meer en meer de beste middelen ter behoudenis van ongelukkigen, moge ontdekken en in het werk stellen, tot redding van welke, het brengen in de open lucht en besprengen met koud water, benevens de bovengemelde wrijving ter verwarming, en het inblazen van lucht, azijn of vluggen *ammoniac*-geest, tot prikkeling, voordeelige middelen bevonden zijn."

» Met welk alles Hun Gode beloven zijnen zegen te verleenen,"

» AMSTERDAM, 13e *October* 1796."

Met herinnering voorts aan de Circulaire van Z. E. den Heere Gouverneur dezer Provincie, van den 24e December 1829, A. n. 15, Afdeeling van Policie (Provinciaalblad n°. 162), waarbij wordt aanbevolen, om toch in geen geval iets te verzuimen van het geen de terugroeping in het leven van Drenkelingen zoude kunnen bevorderen, en om mitsdien ook het *gevoelen tegen te gaan*, dat men geene Drenkelingen uit het water mag halen, maar dezelve met de beenen in het water moet laten liggen, tenzij de Plaatselijke Autoriteit of de Policie-beambten daarbij tegenwoordig zijn en daartoe bevel geven, alsmede *te keer te gaan*, de op dat verkeerde gevoelen ook soms gegronde weigering bij de bewoners van nabij gelegen huizen, om Drenkelingen, welke uit het water gehaald zijn, in hunne woningen te ontvangen, en waardoor maar al te dikwijls is te weeg gebragt, dat de ongelukkigen, die anders door het tijdig aanwenden van doelmatige middelen, nog zouden zijn te redden geweest, aan eenen gewissen dood ten prooi wierden gelaten.

Wordende een iegelijk in voorkomende omstandigheden uitgenoodigd, daarop almede te attenderen.

BREDA, den 28. Januarij 1839.

DE ROY, Vt.

Ter ordonnantie van dezelven,
De Secretaris der Stad,
H. W. SCHAUIKES.

F R A N K R IJ K.

PARIJS, den 30sten Januarij.

Gisteren avond verspreidde zich algemeen in de onderscheidene kringen het gerucht van eene ontbinding der kamer van afgevaardigden. De heer *Montalivet* had gisteren, terwijl de kamer nog vergaderd was, in de conferentie-zaal, ten aanhoore van een aantal gedeputeerden, over de mogelijkheid eener onmiddelijke ontbinding gesproken, als het eenig middel om aan de tegenwoordige crisis een einde te maken. Een der dagbladen van de coalitie gaf van dit gesprek heden morgen het volgend verslag: » Terwijl een deel van de kamer, met eene uiterlijke kalmte, het slot der rekeningen van 1836 bediscussieerde, had er een zeer levendig gesprek in de conferentiezaal plaats. Daar verklaarde de heer *Montalivet* te midden van een vijftigtal gedeputeerden, met luider stem, den toestand van het bestuur: » » Men had — zeide hij — beproefd om een ministerie daar te stellen, dat het midden hield tusschen de gevoelens van den heer *Molé* en die van den heer *Thiers*; maar deze poging was niet geslaagd en kon niet slagen, want tusschen die beiden bestaat geen midden. Thans moet men kiezen tusschen den heer *Thiers* en den heer *Molé*, tusschen het linker centrum en de mannen van 15 april. Maar welke keus men deed, men zou niet kunnen vermijden de kamer te ontbinden. De meerderheid nu moest den heer *Molé* boven den heer *Thiers* de voorkeur geven, want het was voor haar van belang, dat het ministerie van 15 april zich met het doen der verkiezingen belastte." " Deze verklaring van den heer *Montalivet* heeft eene groote sensatie in de kamer verwekt."

Heden was men te meer voorbereid, om het besluit tot ontbinding van de kamer te vernemen, daar het *Journal des Débats* in het oogvallend vermeldde, dat alle de ministers reeds des morgens bij den koning waren geweest en des avonds van half negen tot half twaalf uren bij denzelven vergaderd geweest waren, terwijl de *Moniteur* heden morgen aankondigde, dat de kamer van afgevaardigden, die van daag in de bureaux zou arbeiden, opgeroepen was, om eene mededeeling van het gouvernement aan te hooren. Met der daad werd heden in de kamer der pairs door den president van den raad, den heer *Molé*, en in de kamer der gedeputeerden, door den minister van binnenlandsche zaken, *Montalivet*, eene koninklijke ordonnantie voorgelezen van den 31sten gedagteekend, en door den heer *Molé* gecontrasigneerd, waarbij de zittingen der beide kamers op den 15den Februarij aanstaande geprorogeerd worden. Na de voorlezing der ordonnantie werden de zittingen der beide kamers terstond opgeheven. In die der gedeputeerden had, naar van de zijde der oppositie wordt gemeld, eene algemeene stilte geheerscht; de leden bleven nog lang daarna in zeer levendige en drukke onderlinge gesprekken.

— Het schijnt dat men, nadat de heer *Soult* voor de opdragt, om een nieuw ministerie zamen te stellen, bedankt heeft, nog eenige pogingen heeft gedaan, om hetzelve op eene andere wijs weder tot stand te brengen, maar dat die pogingen alle mislukt zijn. Een der avondbladen verzekerde gisteren, dat de heeren *Guizot* en *Thiers* bij den koning ontvangen waren; doch het *Journal des Débats* spreekt zulks stellig tegen. In de moeijelijke omstandigheden schijnt er alzoo niets te zijn overgebleven, dan om tot den bovenvermelden maatregel te besluiten en door het doen van nieuwe verkiezingen eene grootere meerderheid aan de eene of andere zijde in de kamer te brengen, waarop het ministerie, op hetwelk de koning dan zijne keus kan vestigen, alsdan kan steunen. Door dit besluit zullen intusschen de tegenwoordige ministers vooreerst aan de zaken blijven; aan den an-

deren beklagen zich reeds velen, dat hoe het met de ministeriele crisis ook ga, intusschen de wetten, waarbij het land wezenlijk belang heeft, onafgedaan blijven liggen.

De maarschalk *Soult* schijnt thans weder geheel hersteld te zijn; gisteren en in den loop van den dag ontving hij een groot getal bezoeken.

— Heden morgen is een kabinetskoerier uit Brussel op de Tuilerien aangekomen.

— De gouverneur der invaliden, maarschalk *Moncey*, is gisteren weder plotseling door een aanval van jicht overvallen; men is steeds bezorgd voor het leven van dien ouden krijgsman.

— Het dagblad *l'Europe Monarchique* is gisteren in beslag genomen, wegens een artikel: de royalisten en het ministerie.

— Ter beurze heeft het berigt van de prorogatie der kamer een grooten indruk gemaakt. Men meende aldaar dat de *Moniteur* morgen het besluit van de ontbinding der kamer zou houden en de bijeenroeping der kieskollegien op den 2den Maart; de nieuwe kamer zou dan tegen den 1sten April kunnen bijeengeroepen worden. De koers der binnenlandsche rente daalde heden in den aanvang aanzienlijk, doch later herstelde dezelve zich weder. De notering is heden (31 *Januarij*) geweest: 3 pCt. 110,40; 3 pCt. 78,70; Nap. r. 99,15; Sp. Ardoin 19⅛; Rom. L. 100¾.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 30sten Januarij.

Brieven uit Polen houden in, dat eene groote menigte geschut naar het zuiden van Rusland vervoerd wordt, en dat men zich onafgebroken bezig houdt met het provianderen der nieuwe aangelegde magazijnen in de Ukraine. Uit alle voorbereidselen meent men te mogen opmaken, dat de toerustingen der Russische Regering niet alleen tegen de oproerige Circassiërs gerigt zijn.

— Te Bucharest zouden de inwoners bevel ontvangen hebben, zich voor twee of drie maanden van levensmiddelen te voorzien, naardien de stad door russische troepen stond bezet te worden.

— Men schrijft uit Posen van den 20 Januarij:

Het vroeger van hier gegeven berigt, als of de domheer *Ziemkiewiez* op het fort Winiary overgebragt was, is niet waar bevonden; hij was tot nu toe in een der vertrekken van het opperhof van appel in hechtenis, en is, aangezien hij blijft volharden in zijne weigering, om in de zaak des Aartsbisschops *van Dunin* getuigenis af te leggen, voor eenige dagen naar het Inquisitoriaatsgebouw overgebragt, waar hij eene zeer gevoeglijk gemeubileerde kamer bewoont. Ook is aldaar nog eene tweede kamer voor eenen voorname persoon in gereedheid gebragt en wel, naar men wil, voor eenen anderen prelaat van Gnesen, den bejaarden domheer *Polzin*, die evenzeens weigert voor den wereldlijken regter eene getuigenis in deze zaak af te leggen."

— Volgens berigten uit Hamburg van den 27sten, nam het ijs in die haven dagelijks af, ook zag men daar in de Elbe slechts weinig drijfijs meer; daarentegen had het zich benedenwaarts zoozeer opgehoopt, dat de amerikaansche brik *Poultnay* te vergeefs beproefd had uit te zeilen.

— In een antwoord, van wege Z. M. den Koning van Hanover op een adres van talrijke ingezetenen der stad Osnabrug gegeven, waarin zij hem hunne onwankelbare getrouwheid betuigen, wordt eene zinsnede gevonden, die bij den vorst het voornemen doet vooronderstellen, om hen, die zich tegen zijne oogmerken verzetten mogten, met gestrengheid te straffen.

— Berigten uit Coblenz van den 27sten houden:

» Het tot nu toe zeer storm- en regenachtig weder heeft den Rijn en de Moezel dusdanig doen zwellen, dat de scheepvaart gedeeltelijk gestremd was. In den voorleden nacht heeft zich eene zoo gestrenge koude doen gevoelen, dat de beide rivieren digt met ijs bedekt zijn. Het stoomschip de *Stad Mentz*, dat naar Mentz zoude stevenen, moest van hier naar Keulen terugkeeren en de voor deze stad liggende schipbrug is heden morgen afgebroken. Er liggen hier vele schepen voor de stad, die zeer ligt in groot gevaar kunnen komen, als dit weder aanhoudt."

— In het jaar 1838 werden te Dresden geboren 2264 kinderen, onder welke 505 onechte; het getal overledenen bedroeg 2151; gehuwd zijn 623 paren. Te Leipzig zijn geboren 1469 kinderen, onder welke 238 onechte; het getal overledenen beliep 1326 en getrouwd zijn 369 paren.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 2den Februarij.

Men schrijft ons uit 'sHage van den 1sten Februarij:

» Gisteren avond laat is Z. K. H. de prins *van Oranje* van Tilburg, in deze residentie teruggekeerd. Gedurende den dag waren er belangrijke depêches van Z. K. H. ontvangen, die het houden van eene buitengewone zitting van den raad van ministers noodzakelijk hebben gemaakt. Naar men verzekert hadden deze depêches betrekking tot de buitengewone omstandigheden, waarin men zich op dit oogenblik ten aanzien van het Belgische vraagstuk bevindt.

» — Heden is de 31ste verjaardag van H. K. H. prinses *Frederik* met de gewone plegtigheden, het uitsteken van vlaggen, het bespelen van het klokkenspel, en het houden eener groote parade door de bezetting der residentie, gevierd."

— Bij koninklijk besluit is een octrooi verleend voor den tijd van vijf jaren, op de invoering in dit rijk, van een cylinder sloot en van een cylinder drukwerktuig voor het opvoeren van water en het droogmaken van overstroomde vlakten.

— Naar men verneemt zal de zaak van den stedelijken ambtenaar van Leiden, *Bakker*, den 15den dezer, voor de Tweede Kamer van het Provinciale Hof van Holland, dienen.

— Het provinciale Hof van Holland, Tweede Kamer, heeft deszelfs arrest gewezen in het voor hetzelve aanhangig gemaakte appel van de heeren *P. Scheffer en Zoon*, reeders te Amsterdam, (men zie het verslag van de behandeling van dit appel voor het prov. hof, in de *Bredasche Couranten* van 17, 19, 20, 21 en 22 Januarij jl.) tegen een vonnis van de voormalige regtbank van eersten aanleg te Amsterdam, van Julij jl., waarbij geconfirmeerd is de arbitrale uitspraak van de heeren Mrs. *Vaillant* en *Lublink*, waarbij de appels niet ontvankelijk verklaard zijn in hunnen eisch tot bekoming van vergoeding van schaden van den assuradeur *J. J. Scharf*, te Amsterdam, welke het door denzelven in 1835 geassureerde schip *de vrouwe Hendrika*, op deszelfs reize van Amsterdam naar Batavia, zou hebben geleden. Het hof heeft het appel te niet gedaan, en bevolen dat de arbitrale uitspraak, bij gemeld vonnis geconfirmeerd, geheel en volkomen effect sorteren zal. Dat arrest baseerde voornamelijk op den grond, dat er bij de aankomst te Batavia, geen zeeprotest noch schadeverklaring is opgemaakt, dat daarentegen het schip naar Soerabaija gezeild is, en er daar, na verloop van eenigen tijd, eerst zoodanige stukken zijn in de wereld gebragt, en niet veel later de gevorderde inspectie gehouden werd, die de appellanten niet bewijzen, dat het schip vóór deszelfs aankomst te Batavia, de voorgewende schade zou hebben geleden, dat er niet opgegeven wordt, waarin die geledene schade gedurende de reis zou hebben bestaan; dat wel is waar de assuradeurs ook verzekerd hebben voor de schaden te beloopen ten gevolge van de onachtzaamheid des schippers, maar dat die bepaling nooit zoodanig uitgebreid kan worden, dat daaronder ook de onachtzaamheid des schippers, om de schade te constateren, zou kunnen worden begrepen; en dat het na dit alles onnoodig is zich verder uit te laten over de vraag, of de geledene schade al dan niet onder die schaden behoort te worden begrepen, waarvoor het schip verzekerd was, enz.

— Te Amsterdam is den 31sten Januarij, op de werf de *Oranjeboom*, met het beste gevolg van stapel geloten, het fregatschip *Josephine en Catharina*, groot 550 lasten, gebouwd voor rekening van de heeren *Thijm Rothuys en Comp*, gevoerd zullende worden door kapitein *J. Andresen*, en bestemd voor de vaart op de Oost-Indiën.

— In de haven van Bayonne zijn in de laatste zes maanden van 1838, drie Nederlandsche schepen, met kaas, kramerijen en eenige andere artikelen, uit Amsterdam aangekomen, en zijn wederom met hout, harst, zoethout en droogmakende stof vertrokken.

— In het geheele jaar 1838, zijn te Malaga, slechts vier vreemde schepen uit Nederlandsche havens met tabak, jenever, aardewerk, noten, molensteenen en ijzerwerk aangekomen.

De aandrang van nieuwsgierigen, om plaats te bekomen op de tribune van de kamer van vertegenwoordigers, te Brussel was gisteren zoo groot, dat het onmogelijk was, ten ruim drie uren des namiddags, buiten de zaal iets te vernemen van hetgeen daarbinnen omging. Intusschen hield men het te Brussel nog voor zeer waarschijnlijk, dat er in deze zitting noch interpellatien van de kamer, noch mededeelingen van de zijde van het bestuur zouden gedaan worden. De autoriteit te Brussel heeft gisteren buitengewone maatregelen vermeenen te moeten nemen, om de orde te doen bewaren, en, zoo als een der bladen zegt, om de onafhankelijkheid der wetgeving te doen eerbiedigen. De troepen waren geconsigneerd, en een bataillon stationeerde in het park, nabij het gebouw waar de zittingen gehouden worden. Een groot getal lieden zwierf, reeds op den middag, de omgelegen straten door, of verzamelde zich tot groepen in het park.

De brusselsche bladen deelen de thans bekend geworden officiele stukken der conferentie mede; doch hebben hunne aanmerkingen daarop nog niet kunnen maken. Alleen het *Journal d'Anvers* beklaagt zich over de bepalingen van de Schelde-vaart. Hetzelve vermeent dat de heffing van een regt van ƒ 1,50 een doodsteek is voor de stad en den belgischen handel, die maatregel trof vooral de kustvaart, die nauw aan de groote zeevaart verbonden was, en waaraan de conferentie zeker niet gedacht had. Wanneer wij – zegt hetzelve – de aankomst van schepen te Antwerpen, gedurende 1838, tot voorbeeld nemen: het getal schepen bedroeg 1538 en de inhoud

257,048 tonnen, dan zou Holland 385,572 guldens heffen. Wanneer wij dit regt op de stoom-maatschappij toepassen, dan is het voor haar niet mogelijk te blijven bestaan. Die maatschappij heeft drie booten, te zamen van 1600 tonnen inhoud, aangenomen dat er 45 togten gedaan werden, dan zouden de regten voor de drie booten jaarlijks 108,000 guldens bedragen. Het *Journal* meent, dat Belgie zich aan zulke bepalingen niet kon onderwerpen, die den ondergang van zijn' handel zou ten gevolge hebben.

— De *Indépendant* behelst het volgend artikel, hetwelk nog eene proef kan geven van de veranderde denkwijs van dit blad:

» Wanneer wij eenige lieden zien, die noch eenige lastgeving noch zending van 's landswege hebben, uit deszelfs naam hooren spreken, het verantwoordelijk zoeken te stellen voor hunne onvoorzigtige stappen en inconstitutionele daden; het tegen deszelfs wil en belang tegenover Europa willen stellen, alle mogendheden trotserende, dreigende de troonen te schokken en omver te werpen; wanneer wij den voortgang nagaan, dien men in de jongste weken op dien weg gemaakt heeft, dan komen er treurige gedachten in ons op, die evenzeer de ware vrienden van het land vervullen moeten. Wij denken aan de vooringenomenheid, die de eerste schreden van Belgie belemmerd hebben, dit land sedert lang beschouwd werdende als eene soort van hinderpaal aan den Europeschen vrede, als eene stookplaats van onrust, steeds gereed om naar buiten uit te slaan, en waarop men altijd waakzaam moest zijn. Wij worden eenmaalve bepaald tot het zoo versche voorbeeld van Zwitserland. Ook daar wilde eene aanzienlijke partij, door de geheime genootschappen van Frankrijk opgeruid, de naburige bevolkingen in beweging brengen, de Rijn-provincien, Piemont, Italie opruijen; maar de uitslag van dit ontwerp was, dat Zwitserland, na zijne eer en belangen bedreigd te hebben gezien, zich vernederen moest voor de bajonettenmuur rondom hetzelve geplant, om het van het overige Europa af te zonderen, en zelve de pogingen moest beteugelen, die het openlijk aangemoedigd had."

— *l'Emancipation* over het gerucht van de fransche bladen sprekende, dat de poolsche generaal *Skrzynecki* naar Belgie zoude komen, zegt het er voor te houden, dat vorst *Leopold* zelf zich het opperbevel over de belgische troepen voorbehoudt, maar dat het waarschijnlijk kon zijn, dat die generaal naar Belgie komende, de belgische zaak met zijn' raad bijstond. Een ander belgisch blad verzekert, dat het besluit genomen is, om het genoemde poolsche legerhoofd tot divisie-generaal in belgische dienst te benoemen. Velen intusschen gelooven, dat er in het geheel niet aan dien generaal gedacht wordt.

— De graaf *d'Ansembourg*, na een togt naar het Limburgsche te hebben gedaan, om er de toejuiching zijner vrienden voor zijne expeditie naar Parijs in te oogsten, is te Brussel teruggekomen, ten einde de zittingen van den senaat bij te wonen, die eergisteren weder voor het eerst vergaderd is geweest, om zich met de aanhangige wetsontwerpen bezig te houden.

— Naar de belgische bladen melden, heeft de oorlogsminister last gegeven, om de bewapening der citadel van Huik en van het fort la Chartreuse te voltooijen.

— Het hoofdkwartier der eerste belgische divisie, onder den generaal *Bryas*, is voor eenige dagen van Leuven naar Diest verplaatst.

— De gewezen bevelhebber van Venloo, kolonel *Dufrenel*, bevond zich eergisteren te Brussel. Het gerucht zijner zware verwonding in een duel met *Daine* schijnt dus onwaar te zijn.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 97; 3 pCt 66¾; Spanje 16¾; Nap. r. 93¾; Rom. L. 100⅝; Certif. te Antw. 99⅛; Wissel op Amst. en Rott. 1⅝ pCt. v.

Men heeft over Turkije, berigten uit Perzie van gewigtigen aard. De heer *M'Niel*, britsche gezant bij den Schach, heeft zich nogmaals genoopt gezien alle gemeenschap met het perzisch bewind af te breken, en heeft zich naar de turksche grenzen begeven. Zulks was het gevolg geweest van de vijandige houding des Schachs tegen Engeland, ook bij genoodzaakt was geweest het beleg van Herat op te breken. Alle Britsche kooplieden in Perzie waren zelfs voor een oorlog [illegible]

THIERS.

Toen THIERS, de tegenwoordige bestrijder van het ministerie Molé, nog niet die persoon was, dat men aan zijn oordeel als aan dat van eenen magthebbenden gewigt hechtte, schreef hij in zijn bekend werk: *Histoire de la révolution Française*, dat indien de koning niet een louter magistraatspersoon wezen zal, deze de ziel is van eene constitutionele monarchie, wiens wil alles toebrengt om het staatsbestuur behoorlijk te laten uitoefenen, dat inderdaad, in vrije staten zelfs, de monarchie de regering van een éénigen is, wiens magt begrensd wordt door middel van de medewerking der natie. In dien zelfden zin zwoer ook koning LODEWIJK FILIPS, op den 9den Augustus 1830, dat hij het land zou *besturen* (gouverner) door en volgens de wetten. Sedert THIERS nog maar kortelings zijn eerst ministers-ambt heeft moeten nederleggen; houdt hij vol, dat in Frankrijk de koning wel regeert, maar niet bestuurt (le roi regne et ne gouverne pas); en met zijn bekend vlug en schrander oordeel om van alles partij te trekken, heeft hij zijne nieuwe leer met de kunstige oratorische volzinnen in de kamer ondersteund, om daardoor de verlorene ministeriele portefeuille te grijpen; maar helaas! de poging is ijdel geweest, zoo boet men zijne vasthoudendheid aan openlijk geleeraarde beginselen!

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

FRANKRIJK. — In de zitting van de kamer der pairs van den 6den januarij jl., is, gelijk in het verslag der zitting onder de gewone berigten van dit blad, reeds vermeld geworden is, door den minister voor het openbaar onderwijs, DE SALVANDY, het lang verwachte ontwerp over den letterkundigen eigendom in *Frankrijk* aangeboden geworden. De minister merkte aan, dat dit ontwerp de vrucht was van langdurige beraadslagingen van talrijke commissien, van den staatsraad en de regering; en trachte vervolgens in eene uitvoerige rede, die de geheele zitting aanvulde, zoo wel de regten der schrijvers als der maatschappij uiteen te zetten. Menigmaal zien wij – zeide de heer DE SALVANDY – dat rijkbegaafde mannen, den roem hunner tijdgenooten en van hun land, in armoede leven en hunne nakomelingen niets nalaten, terwijl de wereld met de schatten van hun geest woekert, en anderen zich door dezelve verrijken. Het gevoel komt hier tegen op en roept de hulp der wet in, voor het ongelukkig genie, voor de behoeftige erven van een' beroemden naam. Maar talrijke en ingewikkelde zwarigheden doen zich hier op. Het was de vraag in de eerste plaats, of het in de magt van den wetgever ligt het kwaad te weren, wanneer bijv. de schrijver zijn werk nog bij zijn leven verkocht, of wanneer hij, verscheidene kinderen hebbende, zijne letterkundige nalatenschap aan één of meer van dezelve, een ander gedeelte aan zijne overige kinderen vermaakte; waardoor de eene tak dien ten gevolge in een blijvend bezit, de andere, ten gevolge der deeling, door verliezen, tot armoede kwam. De letterkundige eigendom kon toch, even als een vast goed, niet telkens verkocht of vermaakt worden; het moest, zou het niet verloren gaan, in dezelfde hand blijven. Maar er waren nog vele andere belangen, dan dat der schrijvers en van zijne kinderen; het werk behoorde hen alleen niet toe, nevens het regt van eenigen, om er nut en voordeel uit te trekken, stond het regt van allen over, om er genot van te hebben. De schrijver vervult door zijne geestproducten eene taak; hij spreekt, opdat zijne stem gehoord worde, hij schrijft, opdat zijne gedachten overal en ten allen tijde ingang vinden. Het regt van den schrijver is onbepaald, zoolang hij niet uitgegeven heeft; maar terstond daarna heeft de maatschappij een onbepaald regt. De letterkundige eigendom is alzoo geen gewoon eigendom, welks betrekkingen uit het gemeene regt zijn af te leiden. De schrijver wordt hier als een uitvinder aangemerkt, wiens uitvinding ten nutte van het algemeen moet strekken, maar die schadevergoeding voor zijn' tijd, inspanning en opoffering behoeft, en die de maatschappij hem schuldig is. Den uitvinders van materiele voorwerpen wordt het uitsluitend voordeel hunner uitvinding voor eenige jaren verzekerd, maar het letterkundig product is van een' hoogeren aard, zoodat de maatschappij verpligt is voor hetzelve al te doen, wat in haar vermogen is, om den schrijver en zijne erven alzoo in het bezit van hun eigendom te laten, tot waar hun regt met dat des geheelen publieks zamentreft. Met eene verdere uitbreiding, zou men, zonder nut voor den schrijver en met benadeeling der wetenschappen, het vruchtbaar van de het algemeen eigendom geworden letterkundige produkten aan banden leggen. Naar deze beginselen was het nieuwe ontwerp nu opgemaakt. De tegenwoordige wetgeving had voor deze beginselen den grond wel gelegd, maar de bescherming, die zij aan den schrijver en kunstenaar verleende, ging nog niet zoover als redelijk en billijkerwijs kon. De minister gaf vervolgens een geschiedkundig overzigt van de beschermende wetten in Frankrijk op den letterkundigen eigendom, waarvan de oudste van 1777 dagteekent. De tegenwoordig bestaande is van 1810. Zij verzekert den schrijver en zijne kinderen het eigendom tot 20 jaren na zijn dood, maar deze bepaling werd in het belang van den schrijver niet gunstig genoeg gevonden. Dien ten gevolge werd in 1836, onder toezigt der regering, eene commissie van geleerden, kunstenaars en regtsgeleerden benoemd, om een nieuw ontwerp van wet te maken. Haar

werden de volgende vragen ter beantwoording voorgesteld: 1. of men de werken van letterkunde en kunst als een volstrekt eigendom moest beschouwen, waarover de schrijver naar goedvinden beschikken; 2. of die regten op des schrijvers erven of iemand anders konden overgedragen worden. 3. of dit eigendom altijddurend of tijdelijk moest zijn. De beide eerste vragen beantwoordde de commissie toestemmend; met de aanmerking nogtans, dat het letterkundig eigendom van een bijzonderen aard was, waarop de regelen van het algemeene regt niet konden toegepast worden; de derde vraag was moeijelijker, daar hierbij de regten van den schrijver, ook die van den boekhandel in aanmerking kwamen; de commissie bepaalde zich eindelijk tot den voorslag, om den letterkundigen eigendom tot 30 jaren na den dood des schrijvers te waarborgen. Bij deze vermelding gaf de minister een overzigt van de des betrekkelijk bestaande bepalingen in andere landen. In *Belgie* strekt het privilegie tot 20 jaren na den dood des schrijvers; in *Engeland* duurt het slechts tot 28 jaren na de uitgave van het werk, of tot den dood des schrijvers, zoo hij langer leeft. De Duitsche bondsvergadering heeft het regt voor de erfgenamen, ten minste op 10 of voor de kostbare werken op 20 jaren bepaald. *Pruissen* heeft bij zijne uitvoerige, dien ten gevolge genomen bepalingen, den leeftijd des schrijvers en voor de erven den tijd van 30 jaren na deszelfs dood als maatstaf genomen. In *Rusland* behoudt ieder schrijver of vertaler het regt voor zijn leven en zijne erven 25 jaren lang. In de *Vereenigde Staten* wordt den schrijver het uitsluitend regt voor een bepaalden tijd verzekerd, terwijl men daar, zoowel als in *Engeland*, krachtige maatregelen heeft genomen om den nadruk te weren. Overal heeft men – dus merkte de minister aan – den letterkundigen eigendom niet altijddurende maar tot zekeren tijd na des schrijvers dood verzekerd. In *Pruissen* is die tijd het langste, 30 jaren na den dood des schrijvers, en deze term had men gemeend bij het nieuw ontwerp ook voor *Frankrijk* te moeten aannemen. Het ontwerp zelf nu bestaat uit 23 artikelen, waarvan de zes eerste de regten des schrijvers verzekeren. Dezelfde regten als de schrijver en zijne erfgenamen verzekerd zijn, worden ook toegekend aan de eigenaars van eenna-gelaten werk, aan den staat welke op zijne kosten een werk laat drukken, aan de Akademien die verhandelingen uitgeven en aan de uitgevers van naamlooze werken. De artikelen 7 tot 12 handelen over de dramatische werken, teekeningen en muzijk. Omtrent dramatische werken bepaalt het ontwerp, dat er geen stuk buiten bewilliging van den schrijver mag opgevoerd worden; dit verbod houdt na des schrijvers dood op, maar zijne erven behouden 30 jaren, de vastgestelde som, even als bij het leven van den schrijver. De art. 13 en 14 zijn algemeene bepalingen. Ingeval een schrijver zonder erfgenamen sterft, worden zijne werken het eigendom van het publiek; ieder boekhandelaar kan ze uitgeven. Ieder schrijver moet bij de uitgave, in plaats van twee, vijf exemplaren aan het land voor de openbare bibliotheken afstaan. De art. 15 tot 23 houden strafbepalingen. De nadruk en de invoering van nadrukken worden met 100 tot 2000 fr. boete en schadevergoeding gestraft; bij herhaling, met gevangenis tot één jaar. Het 18de art. houdt de bepaling voor de wederkeerige regten tusschen de staten met welke men omtrent denzelfden waarborg voor fransche werken zal overeen gekomen zijn; alle werken, namelijk, buitenslands in het fransch of in eene andere taal gedrukt, kunnen, noch bij het leven des schrijvers, noch na zijn dood, zoo lang het traktaat duurt, in *Frankrijk* herdrukt worden, buiten bewilliging van den schrijver of zijne regthebbenden; de herdruk dier werken zal als nadruk aangemerkt en gestraft worden. Het debiet van nadrukken wordt met 50 tot 1000 fr. boete, schadeloosstelling en, bij herhaling, met gevangenis gestraft. De invoer en doorvoer van buitenslands gedrukte fransche werken kan slechts langs daarvoor bijzonder bestemde bureaux geschieden.

NEDERLANDEN. — Het stedelijk bestuur van *'s Gravenhage* heeft een programma bekend gemaakt, van eene Tentoonstelling van voortbrengselen van Schilder-, Teeken-, Graveer-, Bouw- en Beeldhouwkunst, door levende meesters vervaardigd, welke Tentoonstelling zal gehouden worden van den 23sten September tot den 23sten October aanstaande, in het daartoe nieuw gebouwde lokaal aan den Buitenkant te *'s Gravenhage*. De kunstwerken zullen van den 2den tot uiterlijk den 14den September *vrachtvrij*, en de Schilderijen, Teekeningen en Gravures, met behoorlijke lijsten voorzien, moeten bezorgd worden aan het voormelde lokaal, geadresseerd aan de commissie van beheer over de Tentoonstelling. Stukken reeds bevorens op Tentoonstellingen te *'s Hage* geweest zijnde, zullen niet worden toegelaten, evenmin copijen. Van de afzending der stukken moet aan den secretaris der commissie worden kennis gegeven, bij een vrachtvrijen brief, de gewone aanduidingen behelzende, alsmede des verkiezende opgave van de koopprijzen der kunstwerken, wanneer dezelve *het eigendom der vervaardigers zijn*, zullende de commissie aan den eigenaar dadelijk kennis geven van den verkoop, en geen onderhandsche verkoop van een tentoongesteld en als te koop opgegeven stuk, zonder kennisgeving aan de commissie, erkend worden, terwijl, indien het stuk in questie intusschen door de commissie verkocht mogt zijn, alle verdere onderhandelingen als vervallen zullen beschouwd worden. Veertien dagen na de sluiting der Tentoonstelling zullen de stukken *vrachtvrij* worden teruggezonden. Het programma besluit als volgt: „De Commissie door het Stedelijk Bestuur dezer Residentie gemagtigd, om voorts nog aan te kondigen, dat aan de vervaardigers der meest verdienstelijke onder de ingezondene voortbrengselen in de verschillende kunstvakken, daartoe termen zijnde, gouden, zilveren en bronzen eerepenningen zullen worden uitgereikt, ziet met vertrouwen de uitkomst te gemoet dezer welmeenende poging, in het belang der kunst; niet twijfelende of alle beoefenaars en begunstigers van dezelve zullen gaarne willen medewerken, om eenen hoogen trap van luister te doen bereiken aan deze Tentoonstelling, aan welke men heeft vermeend, uit hoofde der meerdere grootte en doelmatigheid van het nieuwe Lokaal, eene uitbreiding te kunnen geven, waarvan de wenschelijkheid zich reeds voor lang heeft doen gevoelen."

ALLERLEI.

De Triaders in China.

Het hemelsche rijk (China) bevat even als andere landen eene menigte godsdienstige secten. De merkwaardigste, ten opzigte van hare magt en haren haat tegen de regering, is het genootschap der Triaders. Dit komt des nachts op de kerkhoven of in het gebergte bijeen; daar wordt een groot vuur aangemaakt, waarvoor allen zich buigen en hunne broeders den eed van trouw moeten zweeren. Gedurende deze plegtigheid openen zich de verbroederden eenen ader op den arm, en het daaruit vlietende bloed wordt in eenen beker opgevangen, die de vergadering rondgaat, en uit welken elk eene teug drinkt. Wee hem! die over de leden van het gezelschap mogt praten! zijn dood was zeker. Het voornaamste geheim van hun geloof bestaat in de verklaring van eenige onverstaanbare zinnebeelden, waarbij het getal drie zonder ophouden herhaald wordt. Zij erkennen elkander, even als de vrijmetselaars, aan uitwendige teekenen en moeten elkander wederkeerig bijstand verleenen. In het jaar 1823 werden zij beschuldigd, de voornaamste opruijers te zijn geweest van hen, die het keizerlijk paleis hadden aangetast. Deze onderneming mislukte, en eene menigte Triaders werden onthoofd, maar kort daarna namen zij in andere provincien nog meer in magt toe.

IJzeren Spoorweg binnenshuis.

Te St. Blasius in Baden heeft de heer EICHTHAL uit zijne eetzaal eenen ijzeren spoorweg naar de keuken aangelegd, op welke de spijzen en ledige schotels heen- en weder gevoerd worden. De baan loopt met eene helling over de etenstafel heen, één enkele dienstbode kan op deze wijze, zelfs de grootste tafel, bedienen.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers